

האזינו (233)

מִצָּאָהוּ בְּאֶרֶץ מִדְבָּר וּבְתַהוֹ יִלַּל יִשְׁמַן יִסְבְּכָנְהוּ יְבוֹנְנְהוּ
צִרְנָהוּ כְּאִישׁוֹן עֵינָיו (ל.ב.י.)

מתי זוכה אדם ליסובכנהו ויבוננהו יצרנו כאישון עינו, כאשר הוא חי בתחושה הדומה לאדם הנמצא בארץ מדבר ובתהו ילל ושימון, שחי בבדידותו ומבין שאין לו על מי לסמוך רק על הקב"ה שהוא ישמור ויגן עליו כמו שאמר דוד המלך גר אנוכי בארץ, אני כגר שאין לו שום קרוב ומכיר אלא הקב"ה לבדו, אבל כאשר חושב האדם כאותו כפרי שהתפלל אל השם ואמר רבש"ע אם לא תעזור לי אלך לבקש מדודי העשיר, אזי השי"ת לא יעזרנו, משום שהקב"ה אינו עוזר אלא למי שבוטח בו ורק בו. לכן ניתנה תורה במדבר להורות על הבטחון שהוא תנאי להצלחה. ספר "לחתך עלינו"

כְּנֶשֶׁר יַעִיר קֶנֶף עַל גּוֹזְלָיו יִרְחַף (ל.ב.יא)
בעל העקידה מבאר כי כל היסורים והרעות שהביא השי"ת על ישראל היו בדרך לימוד. כמו הנשר, כאשר רוצה הוא ללמד את גוזליו לרחף באויר, הוא מפילם ממקום גבוה ועף למטה כדי להקדימם בכנפיו, כך גם הכוונה האלוקית בכל הרעות והייסורים, לא היתה אלא ללמדם ולהודיעם דרך חיים ותוכחות מוסר. ביאור דבריו שהכוונה האלוקית ללמדנו דרך האמת, עד שנבין אותה מעצמנו ונאמר זה לזה: לכו ונלכה באור ה'. כמו שרואים אנו כי בזמננו בטל יצר הרע ע"ז, אשר אבותינו, מלכינו ושרינו בבית הראשון היו לוהטים אחריה מאוד ועתה יודעים הכל ומודים שהוא הבל וריק. כך יהיה בכל הדברים, כאשר נבין בלבבנו כי הכל שוא נתעה ואין עוד מלבדו, זהו שמסיים הכתוב: "ה' בְּדָד יִנְחֵנוּ וְאֵין עֲמוֹ אֵל נֶכֶר", היינו שמטרת הייסורים והרעות הוא שנבין מעצמינו שעלינו להיות מובדלים מאומות העולם, כי אנחנו חלק ה' ועמו. לפיכך "ה' בְּדָד יִנְחֵנוּ", הקב"ה ינחה וינהיג אותנו בגלותינו, עד שנודה ונבין כי אנחנו עם בדד ויחיד ומפורדים מכל האומות "ואין עֲמוֹ אֵל נֶכֶר"

רב רובין זצ"ל בספרו "טללי אורות"

הסתר פנים, מהו?

וַיֹּאמֶר אֶסְתִּירָה פָּנֵי מֶהֱם אָרְאָה מֶה אֶתְרִיתֶם כִּי דוֹר תִּהְפָּלֵת הֶמָּה בָּנִים לֹא אֵמֵן (ל.ב. כ.)

כאשר בני ישראל אינם נוהגים כשורה נוהג בהם הקב"ה בהנהגה של הסתר פנים. ויש להבין, מהם גדריה של הנהגה זו? וכיצד מתאים הדבר עם ההשגחה הפרטית הקיימת תמיד בעולם? אלא שהפסוק אומר (תהלים יא. ד): "ה' בהיכל קדשו... בשמים כסאו עיניו יחזו עפעפיו יבחנו בני אדם", ומבאר ה"משך חכמה", שהעין בנויה

משל הטל ומשל המטר

יַעֲרֹף כַּמָּטֵר לְקַחֵי תֵּזֵל כַּטַּל אֲמַרְתִּי וְכוּ' (ל.ב. ב.)

יש לפרש בדרך דרוש, את המשלת התורה לטל ולמטר: המטר יורד מלמעלה, מן השמים, בעוד הטל עולה מן הארץ, וכמאמר הכתוב: "ותעל שכבת הטל", והם כנגד שני חלקי התורה הקדושה. התורה שבכתב כולה משמים ניתנה, ואין רשות לערער אף על כל החוקים שבה, שקשה לאדם להבינם, ועל כן נמשלה התורה שבכתב למטר, שאף הוא יורד מן השמים ובני אדם רבים מצירים על ירידתו אך מקבלים אותו בלי ערעור. ואילו התורה שבעל פה, אף שכלליה ניתנו משמים, הרי פרטיה נמסרו לישראל ללמוד ב"ג מידות או בפלפולה של תורה, ובכל זאת מה שהאדם מחדש בתורה שבעל פה צריך להיות מתקבל על דעת רוב בני אדם, ואמרו חז"ל: "כל האומר דבר תורה ואינו נוח וכו'.. אינו ערב לבני האדם, נוח לו שלא אמרם". ועל כן נמשלה התורה שבעל פה לטל, שהוא נוח והכל נהנים ממנו. וזה כוונת הפסוק: "האזינו השמים, ותשמע הארץ", והכתוב מפרש את שני העניינים ראשון ראשון, ואחרון אחרון: על השמים אמר: "יערוף כמטר לקחי" זה תורה שבכתב שלקחה משמים, "תיזל כטל אמרתי", מה שמחדשים באמירה רכה ומה שאומר בעצמו, וזו התורה שבעל פה. כמוצא שלל רב בשם הגאון "ר' מרדכי גימפל יפה"

כל דרכיו של הקב"ה משפט

הַצִּוֵּר תְּמִים פָּעָלוּ כִּי כָל דְּרָכָיו מִשְׁפָּט א-ל אֲמוּנָה וְאֵין עוֹל צְדִיק וְיִשָּׁר הוּא (ל.ב.ד.)

תשלום השכר במקום קבוע: רש"י מפרש: "א-ל אמונה", לשלם לצדיקים לעולם הבא, ואף על פי שמאחר את הגמולים, סופו לאמן את דבריו. "וְאֵין עוֹל", אף לרשעים משלם שכר צדקתם בעולם הזה. לפי רש"י "אמונה" הוא מלשון נאמנות, כמו שאומרים לאדם להמתין עד שיגיע הזמן לשלם לו שכרו, כך אומרים לצדיקים להמתין, מֵאַחַר ותגמולים יגיעו בעולם הבא, וסופו של השי"ת לאמן את דבריו. מדוע באמת משלם השי"ת לרשעים את שכרם בעולם הזה ואילו לצדיקים משלם הוא בעולם הבא?

המהר"ל כתב הסבר מענין. הצדיק מהותו עשיית מעשים טובים. זוהי קביעות מעשיו כל העת, ועל כן נותנים לו שכרו במקום קבוע, בעולם הבא. לעומתו הרשע גם אם הוא עושה מצוות, הרי זה עראי, בדרך אגב, לכן את שכרו הוא מקבל במקום עראי, בעולם הזה.

ספר "יחי ראובן"

כשזוכים להרגיש "בְּאֶרֶץ מִדְבָּר וּבְתַהוֹ יִלַּל יִשְׁמַן"

האילן חמתו מרובה מצילתו וסכך הסוכה צלתו מרובה מחמתו אפילו אחרי ניכוי הסכך העומד וקו ישיר תחת ענפי האילן, אעפ"כ אם אפשר אין לעשות כן משום שיש לחוש שמא לא ידקדקו ויבואו להכשיר גם באופן שיש חששות הלכתיים. ודע עוד שמה שהדגיש השו"ע בדבריו "פסולה בכל ענין" בא לומר, בין השאר, שגם אם האילן או שאר דבר הפוסל הסכך גבוה הרבה מאוד ג"כ פוסל הסוכה כי סוכה צריכה להיות תחת אויר השמים.

ספר "פסקי תשובות" חלק ו'

פתגם: דרך החלון אתה יכול לראות את זולתך, אך אם מרוח עליו כסף, הוא הופך למראה ואתה רואה בו רק את עצמך.

ספר "שמחלה"

חקירה: סוכה למעלה מעשרים אמה פסולה
הסוכה עצמה פסולה, או שהשיבה בסוכה פסולה (שאי אפשר לקיים את המצוה) (ברכת אברהם סוכה ב. פסול סוכה למעלה מעשרים אמה)

ספר "קובץ יסודות וחקירות"

סיפור: מרבים שלום בעולם
בשבת לפני תפילת מנחה, נפל ריב בין כמה בעלי בתים בבית הכנסת והיו מתנצחים בקולי קולות. העיר על כך למדן אחד: עכשיו הובהר לי מדוע אומרים בשבת תלמידי חכמים מרבים שלום בעולם, לפי שבשבת יש ליהודים הרבה פנאי ועלולים לבוא לידי מחלוקת.

ספר "חד וחלק" חלק ג' (דף קסה)

שבת שלום, חג שמח

יוצא לאור לרפואה שלימה של דינה בת מרים, אברהם בן רבקה, מאיר בן גבי זוירה, אליהו בן תמר, ראובן בן איזא, ששא בנימין בין קארין מרים, ויקטוריה שושנה בת ג'ויס חנה, רפאל יהודה בן מלכה, אליהו בן מרים, שלמה בן מרים, חיים אהרן לייב בן רבקה, ראובן בן איזא, שמחה ג'וזת בת אליז, אבישי יוסף בן שרה לאה, אוריאל נסים בן שלוה, פייגא אולגה בת ברנה, יוסף בן מייכה, רבקה בת ליזה, ריש'רד שלום בן רחל, נסים בן אסתר, מרים בת עזיזא, חנה בת רחל, יעקב בן אסתר, דוד בן מרים, יעל בת כמונה, חנה בת ציפורה, ישראל יצחק בן ציפורה, רפואה שלימה ולידה קלה לרבקה בת שרה, יעל רייזל בת מרטיין היימה שמחה. זיווג הגון לאלודי רחל מלכה בת חשמה. לעילוי נשמת: ג'ינט מסעודה בת ג'ולי יעל, שלמה בן מחה, מסעודה בת בלח, יוסף בן מייכה. מוריס משה בן מרי מרים.

כך שהיא רואה כל הזמן, ומי שמכסה אותה בקביעות הוא העפעף, אשר מגן על העין מפני תופעות העלולות להזיק לה, כמו: אבק, אור חזק וכיוצא בכך. כך הקב"ה רואה את כל העולם כולו במשך כל הזמן, ותמיד יש השגחה פרטית בעולם, אלא שלעתים נראית ההשגחה כמכוסה. תחושה כזו מקבלים כאשר רואים מקרה של צדיק ורע לו, או רשע וטוב לו, אולם יש לזכור כי כל מטרת הכיסוי הלזה נועדה על מנת לבחון בני אדם, כלומר: לתת לאנשים אפשרות לבחירה בין טוב לרע, שהרי אלמלא היה הרשע זוכה לחיים טובים, מי היה רוצה להיות רשע? ואם לא היה הצדיק סובל, מי היה מוותר על הפשרות להיות כמותו?

ספר "ומתוק האור"

אם רק הוא "מכם"

פי לא דָּבַר רַק הוּא מְכַם (לה.מז)

ואם רק הוא, מכם, למה? דאין אתם יודעים לדרוש (ב"ר א. יד). כלומר, אם אדם אינו מוצא טעם בתורה ובמצוות, אין זה משום שלדברים אין באמת טעם, אלא הבעיה נעוצה בו. וב"פנינים יקרים" מובא, כי רמז יש כאן לדברי חז"ל הנועדים: אינו דומה שונה פרקו מאה פעמים לשונה פרקו מאה פעמים ואחת (חגיגה ט). "פי לא דָּבַר רַק הוּא מְכַם", ואם רק הוא "מכם" בגימטריא מאה. כיון שלמדת רק מאה פעמים ולא מאה ואחת, לכן הדבר "רק", כך נעוצה האשמה. על דרך זו ממשיך ה"פנינים יקרים", ניתן לרמוז גם במאמר חז"ל: אשרי מי שבא לכאן ותלמודו בידו (פסחים נ:) "לכאן" בגימטריא מאה ואחת, ללמדנו כי זה החוזר על לימודו מאה ואחת פעמים, הוא בא לכאן ותלמודו בידו.

ספר "ומתוק האור"

מוסר:

מחלוקת לשם שמים, תחקיים ולא תיפסק

שנינו בפרקי אבות (ה. יז): כל מחלוקת שהיא לשם שמים סופה להתקיים, ושאינה לשם שמים אין סופה להתקיים. אמר על כך רבי ישראל מסלנט זצ"ל (הובא בספר "מעיונות הנצח" על פרקי אבות): אם מכוונים מראש שהמחלוקת לשם שמים, אין לך סכנה גדולה מזו, סופה של מחלוקת מסוג זה להתקיים, ולהתקיים ועוד איך... לפנים בישראל אמרו: "בעל מחלוקת" הוא זה האיש שטרם התחיל במחלוקת ועודנו בעלים עליה. משהתחיל בה, הריהו כבר עבד למחלוקת.

ספר "אדרבה תן בלבנו"

הלכה: סוכה תחת האילן

כתב הרמ"א (סי' תרכ"א): אין לעשות סוכה תחת בית או אילן, שו"ע: והעושה סוכתו תחת האילן וכו', כתב הפסקי תשובות (אות א): הרמ"א הוסיף הגהתו לחדש לנו שלכתחילה אין לעשות סוכה תחת אילן אפילו באופן שלכל הדיעות אינו פוסל את הסוכה, דהיינו שסיכוך

